

לסנון שרצים שבמים על ידי פילטער - שיעור 517

I. סינון מים מתולעים

- (א) **תולעים שניכרים נגד השמש** אסור לסנונו (בה"ל ש"ט - י ד"ה ויין מנתו) משמע דאם אין נראין מותר
- (ב) **כלי שמעריין בו יין מהחבית** לא יתן בפיו קשין וקסמין בחזקה שאין לך מסננת גדולה מזה (ש"ט - י"ג) ואפילו אם נותנים בו מע"ש ולכאורה דתלוי אם נראין לעינים כנ"ל
- (ג) **אמנם מים שיש בהם תולעים** מותר לשתותן ע"י מפה בשבת ורק בשעת שתייה על פיו מותר (ש"ט - ט"ז) שכן דעת תשובת הרא"ש ועיין בבה"ל (ד - ד"ה הנזכר פסולת) שיש מקילין בדבר (רמב"ן) ומ"מ ספק דאורייתא לחומרא ושם הזכובין היה נראה לעינים
- (ד) **אף במקום שאינו ברור** שיש שם תולעים בהמים אעפ"כ אין להקל מטעם שאינו פ"ר דמאחר שמכוין לכך אסור לעשותו וראיה לדבר מלסרוק שערותיו אף שאינו פ"ר מ"מ חייב אם מתכוין ה"נ אם יש שם תולעים חייב ועוד שהוי פסיק רישא שלעבר דיש אוסרים עיין בבה"ל (ש"ט - ז - ג ד"ה ולכן)
- (ה) **מי שמחמיר על עצמו** שלא לשתות בלא סינון ראוי לאנשים אלו להכין להם מים מסננים לפני שבת לצורך שתייה (בה"ל ש"ט - י ד"ה הויל בשם הפמ"ג)
- (ו) **ואם רובא דאינשי** לא משתתי הכי כלל הוי כעכורים לגמרי והוי חיובא דאורייתא (שו"ע ש"ט - י מ"ב מ) כן בנ"ד
- (ז) **עיין בספר הלכות שבת** מרב שמעון איידער (196) דאם הרוב אינם משתתי הכי אסור לסנון בפילטער
- (ח) **עיין בשש"כ** (ג - הערה קס"ג) בשם הגרש"ז אויערבך דאלו הנוהגים שלא לשתות בפסח רק מים מסוננים יל"ע איך מותר להעביר מים דרך המסננת בשבת ונשאר בקושיא
- (ט) **ועיין בקצות השלחן** (קכ"ה - י"ד) דמים שיש בו תולעים אסור לסנון אפילו בסודר שהרי אי אפשר כלל לשתותן בלא סינון שמא יבלע אחד מהם (והוי בורר גמור) ובעל נפש יחמיר לעצמו שלא לשתות ע"י המפה משום איסור ליבון ודלא כהחזו"א
- (י) **בירושלים** היו נוהגים לסנון המים מתולעים ע"י שינוי דהיינו בשנים שעשו ואין עושים גומא במסננת והיה משום ספק תולעים (כף החיים ש"ט - קכ"ג) ובנ"ד לא שייך כל כך
- (יא) **החזו"א** (נ"ג) חידש דיש להתיר דכיון דלפעמים אפשר שנמצאת זכוב או זכובין בהמים ולא דמי למוציא הזכוב מן הכוס ביד דע"י טלטול הזכוב נשמטו המים משא"כ בנ"ד שהבגד לא נשמט מן השרץ ולכאורה זה לא כדברי הט"ז וגם לא נמצא הסבר זו בפוסקים אחרים (מ"ב ס"א הגר"ז כ"ד לא כתבו כן)
- (יב) **עיין בחזו"א** (נ"ג - ד"ה מן האמור) דכיון שאין כאן שימוש בכברה ממש אף שיש בפנים כנגד חוטמה של כלי כעין רשת לעכב העלים מ"מ י"ל דלא הוי רק כדין ברירה ביד דמותר אמנם עיין בכף החיים (ש"ט - קי"ג) שכתב לאיסור
- (יג) **הנשמת אדם** (כלל ט"ז - ה) מסתפק בתולעים קטנים שאינם מאוסים דרק יש איסורה דרביע עלייהו אפשר דמותר לסנון ואפשר שאין שם תולעים יש ספק ספקא להתיר וע"ע בשו"ת גינת ורדים (כלל ג - י"ג) ובספר תהלה לדוד (ש"ט - כ"ה) אמנם השרצים בנ"ד מאוסים מאוד
- (יד) **עיין בשו"ת מנחת יצחק** (ז - כ"ג) שכתב להתירה שאין כאן שימוש בכברה ממש כהחזו"א אף שיש בפנים כנגד חוטמה של כלי כעין רשת לעכב העלים מ"מ י"ל דלא הוי רק כדין ברירה ביד דמותר דאם לא כן הרי מימי העיר הולכים דרך כמה מסננות עד

שבאים לתוך צינורי הבית ובלתי אותן הסינון לא היה אפשר לשתות מאותן המים וא"כ אפילו אם לא יתקן הנפה על פי הכרז יהא אסור ליטול מים מן הכרז בשבת ולכאורה יש לחלק בין הפילטער שנתן עצמו בביתו שהוא מכויץ לסינון ובין הפילטער של העיר שאינו מתכוין ואינו פ"ר ולכן אין דבריו נראין

(טו) **איברא יש עצה** לפתוח הכרז מים ואחר זמן מועט ליתן הכוס תחת המים ובקילוח שני זו נקרא גרמא ואפשר גרם פ"ר ויש להתיר ועיין בציץ אליעזר (י"ח - ל"ג - ו) ומ"מ נראה לי דעצה זו שייך רק ליחידים בעלי הלכה ועוד דאינו נכון לנהוג כמה פעמים בכל שבת ושבת בהתיר של גרמא עיין בשש"כ (י"ג - הערה ל"ח) בשם הגרשז"א כי ההיתר של גרמא הוא רק על דרך מקרה אבל לא לנהוג כן בקביעות לכתחלה ובפרט דלדעת המג"א (פק"ד - ה) ושו"ע הרב (ט) והחיי אדם (ל"ה - ה) דלא התירו גרם כיבוי ביו"ט אלא במקום הפסד ומ"מ יש כאן ספק ספקא להקל דאפשר גרמא שרי ואת"ל דלא שרי אפשר דאין איסור לסנן ואבאר

II. השרצים במים אם הם אסורים עיין בשיעור 513

(א) **אין שאלה כלל** אם יש שרצים בהמים שודאי שם אולם השאלה אם השרצים שאינם נראה לעינים לאור השמש אסור בשתייה עיין באג"מ (י"ד ז - קמ"ו ד"ה ומה שכתר"ה) דמראה שיש עליו כתם ורק ע"י מגדלת נראה שהיא דם נדה מ"מ טהורה ושמעתי מרב אפרתי שרב אלישיב פסק שהיא טמאה ואמר לי שידוע שיש מחלוקת דאם רואה דבר ואינו ידוע אם הוא דבר איסור ויכול לבאר שהיא דבר אסורה רק ע"י מגדלת וכדומה אם נחשב ראייה ולכאורה הכל תלוי במחלוקת זו (רמ"א פ"ד - ו) אמנם לאלו שרואין השרץ בלא מגדלת (ובלא שאר תחבולת שלא אמרו חז"ל) לכאורה אסור לשתות המים ואלו שלא רואין כלום אין להחמיר אם עיניהם כעיני אדם בינוני

(ב) **בעלי חנות ומלונות** בודאי צריך לשום פילטער על ברזי המים שלא להפסיד פרנסם ולפרסם בחלון שיש פילטער

(ג) **שמעתי מאיש חשוב** שבכרך Woodridge, N.Y. היה חשש זו של תולעים במים וכמה רבנים בימים ההם פסקו שאם השרצים אין נראין לעינים אין לאסור

(ד) **פגשתי ברב אפרתי** אודות השרצים ונתון לפניו ד' כוסות של מים ולא מצא אפילו שרץ אחד ושאלתי אודות העירובין בברוקלין ואמר לי בשם רב אלישיב דאין להכריע כנגד פסק דרב משה שהוא היה הפוסק הגדול המקובל לארצות הברית ומוסיף אני וגם להתיר שרצים שאינם נראין לעינים לכאורה כן הוא

(ה) **אני מודיע לכל** שכל מי שרוצה לבוא לביתי להראותי שרץ במימי בתי מיד אתן פילטער על המים בלי נדר

(ו) **עיין בשיעור 513** שהבאתי ראייה מהגמרא (ט"ז י"ג:) והשו"ע (ח"מ תכ"ז - ט) ומהר"ם שיק (ה - קל"ד) ומהשו"ת יחיה דעת (ו - ט"ז) ומהשו"ת טוב טעם ודעת (ג - ה - ק"ס) והערוך השלחן (פ"ד - ל"ו) ומהאג"מ (י"ד ז - קמ"ו ד"ה ומה שכתר"ה) ומהאג"מ (י"ד ז - ז) ועוד דאין איסור בדבר וע"ש

(ז) **ועוד סניף להתיר** דיש ספק ספקא להקל (כ) דהשרץ אינו נראה לעינים (כ) ואת"ל זה נקרא נראה לעינים אפשר דשרצים אלו גדלים במים שבכלים ושכבורות שיחין ומערות דמותרים (פ"ד - ה) שאינו נקרא שרץ השורץ על הארץ אפילו אם פרשו דיש אומרים פרשו מת מותר (חולין ס"ו: ופ"ד - ט"ז)

(ח) **ויש אומרים** דהוי מיעוט שאינו מצוי ואבאר

(ט) **למעשה** כיון שיש מחלוקת גדולה בענייניו צריך כל אחד לשאול רבו איך לנהוג בענייניו וחיוב גדול לגמור ולסלק הכעס והשנאה שנולד בעניני השיטל והשרצים והעירובין